

Dārgo lasītāj,

Biedrības Resursu centrs sievietēm „Marta” 2010. gadā paveiktais sieviešu tiesību aizstāvībā apliecina nozīmīgus rezultātus, kurus nodrošinājusi vienota profesionāla komanda.

Centrs „Marta” pateicas visiem sadarbības partneriem par aizvadītā gada sadarbību, atbalstu un kopīgi sasniegtajiem rezultātiem.

Centrs “Marta” ir vienīgā sieviešu tiesību aizstāvības organizācija, kura veido dialogu ar varas eliti un sniedz atbalstu sievietēm Latvijā.

„Marta” jau 10 gadus darbojas kā pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas, inovāciju attīstības un eksperimentu centrs.

„Martas” galvenās vērtības ir atklātība un patiesa ieinteresētība sieviešu situācijas uzlabošanā, līdz ar to „Marta” ir ieguvusi respektu un uzticību valsts institūcijās. Centrs „Marta” nodrošina profesionālu sieviešu interešu aizstāvību, pārzinot sieviešu ikdienas svarīgākās vajadzības. „Marta” nesniedz pabalstus, bet nodrošina profesionālu atbalstu.

Centrs „Marta” pilda tilta funkciju starp mērķa grupām un lēmuma pieņēmējiem, stiprina sieviešu kustību un iestājas par atbildīgas un draudzīgas, no ikdienas neattālinātas politikas realizēšanu.

PAKALPOJUMI SIEVIETĒM

Centrā „Marta” darbojas Latvijā vienīgais Karstais tālrunis **80002012** cilvēku tirdzniecības novēršanai.

2010. gadā tika saņemti 96 zvani - par risku, meklējot darbu ārzemēs, par vardarbību ģimenē, zvanīja iespējamie cilvēku tirdzniecības upuri, ģimenes locekļi, paziņas vai draugi informēja par iespējamiem cilvēku tirdzniecības gadījumiem.

Palīdzība nodrošināta 5 cilvēku tirdzniecībā cietušām sievietēm.

Sniegt palīdzību cilvēku tirdzniecības upurēm ir sarežģīti dziļo personības problēmu dēļ. Risinājumam ir nepieciešams ilgs laiks.

Pirms 2 gadiem Martas centrā palīdzību meklēja vīrietis, kurš centās atbalstīt savu māsu. Viņa cieta no vardarbības partnerattiecībās. Varmāka sieviete bija tika ļoti iebiedējis, ka viņa atteicās pieņemt palīdzību un atbalstu. Sieviete noliedza vardarbību ģimenē, tāpēc arī nedz policijai, nedz bāriņtiesai nebija iespējams iejaukties.

Ilgstošais stress sievieti noveda līdz pašnāvības mēģinājumam. Sieviete joprojām atteicās pieņemt jebkādu palīdzību. Sievietes brālim speciālisti deva padomu - atbalstīt un pieņemt māsas lēmumus, bet palikt klātesošam un sniegt drošības sajūtu brīdī, kad sieviete izlems pieņemt palīdzību.

Sajūtot situācijas bezcerību, vīrietis pārtrauca sadarbību ar Martas centra speciālistiem.

Pagājušā gada pavasarī Martas centrā palīdzību lūdza pati sieviete. Viņai palīdzēja sociālais darbinieks, psihologs un jurists. Sieviete un trīs viņas bērni atrada patvērumu no vardarbīgā vīrieša un uzsāka patstāvīgu dzīvi.

Šobrīd ir ierosināti kriminālprocesi par vardarbību, tiek risināts jautājums par bērnu aizgādību, saskarsmes tiesībām un uzturlīdzekļiem.

Sieviete ir pārlicināta par saviem spēkiem un tic iespējai savu vienīgo dzīvi dzīvot bez vardarbības.

2010. gadā palīdzību saņēma 321 sieviete.

Kopumā tika sniegtas 1356 sociālā darbinieka, jurista, psihologa, psihoterapeita, izaugsmes konsultanta (*couching*) konsultācijas klātienē un 593 konsultācijas pa telefonu vai elektroniski.

Sagatavoti 349 juridiski dokumenti un 8 psiholoģiskās diagnostikas atzinumi. 21 gadījumā

nodrošināta pārstāvība policijā, 41 – pārstāvība tiesā un 33 gadījumos pastāvība bāriņtiesā.

Visvairāk sieviešu pēc palīdzības griezušās, piedzīvojot vardarbību ģimenē, pieņemot lēmumu uzsākt laulības šķiršanu, vēloties piedzīt uzturlīdzekļus un risinot kredītsaistības. Ievērojami pieaudzis vajāšanas gadījumu skaits. Sievietes pēc palīdzības Centrā „Marta” vēršas vardarbības gadījumos, kad nereaģē policija, sarežģītu attiecību gadījumos ar bērniem, īpaši psiholoģiski smagās situācijās ar pieaugušiem bērniem un dažādos juridiskos jautājumos.

Pēc Centra „Marta” juristu sagatavotajiem prasību pieteikumiem ierosinātas 80 civillietas, 22 civillietās „Martas” juristi iesaistījušies pēc to ierosināšanas.

72 prasības bijušas bērnu uzturlīdzekļu jautājumā, 52 – laulības šķiršana, 47 – bērnu aizgādība, 34 – par bērnu saskarsmes tiesībām, 18 – par laulāto kopmantas sadali, arī par izlikšanu no dzīvokļa un iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanu.

2010. gadā tiesa ir pilnībā apmierinājusi 22 prasības, daļēji – 34, neapmierinātas 6 sūdzības. 10 lietās panākts izlīgums.

Kriminālprocesa uzsākšanai sagatavots un iesniegts 31 iesniegums. 17 gadījumos, kad cietušai nodarīti viegli miesas bojājumi, 3 par nodarītiem vidēji smagiem miesas bojājumiem, 12 gadījumos par cietsirdīgu izturēšanos pret bērnu, kā arī par patvarību, tīšu mantas bojāšanu, personas dzīvokļa neaizskaramības pārkāpšanu.

8 kriminālprocesi nodoti prokuroram kriminālvajāšanas uzsākšanai, 4 kriminālprocesi nodoti tiesai.

11 tiesām nodotos kriminālprocesos panākts notiesājošs spriedums, 13 gadījumos kriminālprocess ir izbeigts.

Sieviešu izaugsmes nodrošināšanai Centrā “Marta” 2010. gadā darbojās latviešu un angļu sarunvalodas studiju apli.

DRAUDZĪGAS POLITIKAS VEIDOŠANA

Centra „Marta” juriste, pārstāvot klientes intereses tiesā, ir panākusi, ka Augstākā tiesa ar spriedumu sniedz skaidrojumu kārtībai, kādā Latvijā skatāmi darba devēja un darba ņēmēja strīdi. Šis Augstākās tiesas skaidrojums ir saistošs Latvijas tiesām, izskatot civillietas līdzīgās strīdu situācijās.

2005. gadā sieviete pēc bērna kopšanas atvaļinājuma atgriezās darbā Veselības ministrijā.

Darba devēja toreiz bija paaugstinājusi darbinieces kvalifikāciju un noteikusi attiecīgu darba algu. Tad sievietei ir iestājusies grūtniecība un viņa to ir darījusi zināmu darba devējai.

Sievietei tika pārmesta atkārtota došanās dzemdību, grūtniecības un bērna kopšanas atvaļinājumā. Viņai piedāvāja labprātīgi aiziet no darba. Sieviete turpināja strādāt, bet vēlāk izmantoja grūtniecības, dzemdību un bērna kopšanas atvaļinājumu, kas bija piešķirts līdz 2007.gada maijam.

Sievietes grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma laikā darba devēja ierosināja dienesta izmeklēšanu. Darba devēja izdeva rīkojumu par disciplinārsoda piemērošanu.

Darba devēja atkārtoti piedāvāja sievietei aiziet no darba, norādot, ka viņa vienalga tiks atlaista. Kad sieviete atgriezās darbā, viņu informēja par disciplinārsoda piemērošanu, darba uzteikumu un atlaida no darba.

Šāda darba devējas rīcība ir prettiesiska, jo uzteikumā norādītie apstākļi attiecas uz laika posmu, kad prasītāja atradusies bērna kopšanas atvaļinājumā, tādēļ viņa nevarēja būt atbildīga par nodokļu maksājumu kavējumiem un citiem pārkāpumiem, kad viņas pienākumus pildījusi cita persona. Turklāt prasītāja nav bijusi informēta par notikušo auditu, par kura rezultātiem viņai uzteikts darbs.

Centra Marta juristi, pārstāvot klientes intereses, sagatavoja un iesniedza tiesā prasību pret Veselības ministriju par disciplinārsodu atcelšanu, atbrīvošanas no darba atzīšanu par prettiesisku,

atjaunošanu darbā un atlīdzības par darba piespiedu kavējumu piedziņu.

Kliente ilgstošu tiesvedību rezultātā tika attaisnota pārkāpumos, kurus bija izteikusi darba devēja.

Augstākā tiesa daļēji apmierināja prasību pret Veselības ministriju par atlīdzības piedziņu par darba piespiedu kavējumu. Par labu prasītājai tika piedzīti 2898,96 Ls.

Rūpēs par labklājīgu Latviju Centra „Marta” speciālisti 8 politisko partiju priekšvēlēšanu programmās, sniedzot profesionālus priekšlikumus, nodrošināja dzimumu līdztiesības perspektīvu.

Lai iespējami vairāk sieviešu tiktu ievēlētas 10. Saeimā Latvijas reģionos un galvaspilsētā tika rīkota kampaņa „Balso par sievieti”, veidojot 26 dažādu politisko spēku deputātu kandidāšu atpazīstamību priekšvēlēšanu laikā.

Pirmo reizi Baltijas un Ziemeļvalstu kontekstā eksperti, speciālisti un politiķi meklēja efektīvus risinājumus veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai cilvēku tirdzniecībā cietušām personām, izstrādājot rekomendācijas Ziemeļu un Baltijas valstu valdībām.

Lai pasargātu Latvijas sievietes no pieaugošās vardarbības ģimenē un vajāšanas, Centra „Marta” speciālisti organizēja tikšanās un diskusijas, piedalījās Tieslietu ministrijas darba grupā Sabiedriskās drošības piespiedu līdzekļa koncepcijas izstrādei, kurā tiek paredzēts izstrādāt tiesisko regulējumu aizsardzībai no dažāda veida apdraudējumiem, arī no vajāšanas.

Risinot vardarbības ģimenē problēmu, Centra „Marta” juristi Latvijas politiķiem daudzkārt ir norādījuši, ka krimināltiesībās nav skaidrots jēdziens vardarbība ģimenē (mājsaimniecības ietvaros), kas veicināja dažādas prakses veidošanos policijā, prokuratūrā un tiesā. Veicot grozījumus Krimināllikumā, Saeima ir ņemusi vērā „Martas” priekšlikumus definēt vardarbību ģimenē (mājsaimniecības ietvaros) paplašināti atbilstoši starptautiskajām tiesībām un citu Eiropas valstu pieredzei.

2011. gada 1. janvārī spēkā stājās grozījumi Krimināllikumā, padarot vardarbību ģimenē par vainu pastiprinošu apstākli jebkuram noziedzīgam nodarījumam.

Centrs „Marta” ir aktīva Starptautiskā sadarbības tīkla dalīborganizācija, iestājoties par vardarbības pret sievietēm un goda slepkavību novēršanu.

19 gadus vecā uzbekiete Shirin laida pasaulē bērniņu, bet pēc dažām dienām priekšlaikus dzimusi meitenīte nomira. Vēlāk, vēršoties pēc palīdzības Ģimenes atbalsta centrā, jaunā sieviete uzzināja, ka viņai vairs nekad nebūs bērnu, jo ārsti viņai bija izņēmuši daļu dzemdes. Ārsts uzskatījis, ka tas tiek darīts viņas veselības dēļ, bet Shirin un viņas ģimene ir pārliecināti, ka viņas sterilizācija bija daļa no Uzbekistānā izvērstās dzimstības samazināšanas kampaņas.

«Ārsts dzemdībās man neprasīja atļauju, bet vienkārši izkropļoja mani, it kā es būtu mēms dzīvnieks». Uzzinot par notikušo, Shirin vīrs viņu pameta, jo dzīvot kopā ar neauglīgu sievu ir negods. Līdz ar to Shirin ir zaudējusi vīra pajumti un jebkādu ekonomisko drošību, viņai vairs nav cerību laist pasaulē bērnus, līdz ar to viņai nav nākotnes un nekādu darba izredžu. Viņa nav arī pārliecināta, ka drīkstēs atgriezties savu vecāku mājās. Par vienīgo risinājumu savā situācijā Shirin uzskata pašnāvību.

Centra „Marta” eksperti devās vairākās monitoringa vizītēs uz Uzbekistānu (Taškentu, Navoi, Kokandu), kur vērtēja vietējo sieviešu kustību un aktivitātes, sniedza rekomendācijas, tikās ar Uzbekistānas valdības Sieviešu komitejas vadītāju Muhabbat Zahidov, Darba un sociālās aizsardzības Valsts galvenās pārvaldes vadību un pašvaldību līderēm, kā arī sievietēm, kuras dzīvo smagos sadzīves un darba apstākļos, veidojot atbalsta sistēmu un paužot cilvēcisku izpratni uzbeku sieviešu ārkārtīgi smagajai situācijai.

SABIEDRĪBAS UZRUNĀŠANA

Nopērc meiteni – izglāb valsti!, ar šādu saukli Centrs „Marta” izvērta sociālo kampaņu cilvēku tirdzniecības novēršanai, rosinot cilvēkus Latvijā iestāties pret prostitūcijas legalizāciju un pieprasīt seksuālo pakalpojumu pircēju sodīšanu.

Kampaņai kalpoja izveidotās interneta vietnes: www.meitenes24.lv; www.izglabvalsti.lv un www.seksapolicija.lv.

Kampaņa *Balso par sievieti* aicināja vēlētājus Latvijā savu balsi atdot par sievietēm – deputātu kandidātēm. 10. Saeimā tika ievēlētas 5 reģionālo diskusiju dalībnieces.

Sociālās kampaņas „*Apturi bērnu un jauniešu seksa tirdzniecību*” mērķis bija aicināt Latvijas iedzīvotājus parakstīt prasību Latvijas Republikas lēmējvarai pieņemt likuma normu par seksuālo pakalpojumu pircēju sodīšanu, lai vērstos pret meiteņu un sieviešu tirdzniecību.

2010. gada 10. decembrī, Starptautiskajā Cilvēktiesību dienā, Saeimā tika iesniegti 8029 Latvijas iedzīvotāju paraksti, prasot sodīt seksuālo pakalpojumu pircējus. Kampaņas ietvaros notika plaši publiskie pasākumi Rīgas Centrālajā dzelzceļa stacijā un Liepājas tirdzniecības centrā Kurzeme.

Atzīmējot 25. novembri, Starptautisko dienu vardarbības pret sievietēm izskaušanai, ASV valsts sekretāre H. Klintonē rakstīja: *“Katra trešā sieviete pasaulē savas dzīves laikā piedzīvo vardarbību. Kad sievietes cieš, nestrādā uzņēmumi, sarūk ienākumi, ģimenes nav paēdušas, un bērni iemācās tādus priekšstatus un uzvedību, kas turpina vardarbības ciklu. Sabiedrība, kurā droši nav sievietei, nav droši nevienam.”*

Lai vairotu sabiedrības izpratni un rosinātu politiķus rīkoties atbildīgi, Centrs „Marta” uzsāka informatīvu kampaņu *LIEC MANI MIERĀ*, kuras laikā visās Latvijas pašvaldībās, Latvijas starpilsētu autobusus un Rīgas mikroautobusus tika skaidrots vajāšanas fenomens.

Lai mainītu tradicionālās dzimumu lomas un novērstu cilvēku tirdzniecību Latvijas reģionos ir izveidotas 14 jauniešu apmācību grupas. Grupu līderi tiek sociālajā tīklā www.draugiem.lv.

DARBĪBAS NODROŠINĀJUMS

Centra „Marta” idejas, vērtības un darbu 2010. gadā atbalstīja Nordea Bankas filiāle Latvijā, Latvijas Valsts Meži, The Body Shop, AVON, *airBaltic*, Rotari International, Philip Morris International, EQUALITY NOW INC WOMENS ACTION NETWORK, The Association for Women's Rights in Development (AWID), Finlands Svenska Marthaforbund, ESBO Marthaforening, Bembole Marthakrets, S-Kvinnor i Ostergotland, Zonta International, Zonta Club of Stockholm VI, Arosdottrarna, Asyl - och Integrationshälsan, Stadsmissionen Folkhogskola (Stockholm), Zviedrijas Salas pirmskolas vecāku grupa, Volda university college (Norway), Agenda kurs + reiser (Norway), Foreign Affairs and International Trade, Otavas Miera latviešu ev - luteriskā draudze, individuālie un portāla www.ziedot.lv ziedotāji, Norvēģijas Karalistes vēstniecība Latvijā, ASV vēstniecība Latvijā, Kanādas vēstniecība Latvijā un Austrijas vēstniecība Latvijā.

Centrs „Marta” 2010. gadā piesaistīja finansējumu dažādos projektos

ar Īslandes, Lihtenšteinas un Norvēģijas EEZ finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta un Latvijas valsts atbalstu NVO projektu programmas projekts „*Atbalsta centrs ģimenes vardarbībā cietušām sievietēm*”;

Nīderlandes Karalistes Vēstniecības Latvijā atbalstītie projekti „*Forums par sievietes drošību Latvijā*” un „*Apturi vardarbību pret sievieti*”;

EK Tacis programmas atbalstītais projekts „*Sieviešu tiesību kultūras veicināšana Uzbekistānā. Integrēts projekts, lai mazinātu sieviešu sociālo atstumtību un atbalstītu sievietes Taškentā, Kokandā un Navoi*”;

ES Eiropas Reģionālā attīstības fonda Centrālās Baltijas jūras reģiona INTERREG IV A programmas 2007.-2013.gadam projekts „*Maini tradicionālās dzimumu lomas – novērs cilvēku tirdzniecību!*”;

Ziemeļu Ministru padomes un Ziemeļvalstu Sabiedrības Veselības skolas projekts „Ziemeļvalstu Baltijas valstu konferences par cilvēku tirdzniecības seksuālajai ekspluatācijai ietekmi uz veselību un veselības aprūpes pieejamību”;

Sorosa fonda – Latvija atbalstītie projekti „*Krīze - izaugsmes stiprināšanai*” un „*Apzināta politiskā izvēle – pamats nevardarbīgas un uz cilvēktiesībām balstītas pilsoniskās sabiedrības izaugsmei*”.

Konts ziedojumiem Centram „Marta”

Nordea Bank Finland Plc Latvijas filiāle

LV40003486767

S.W.I.F.T kods NDEALV2X

Konta Nr. LV95NDEA0000080118417 (LVL)

LV25NDEA0000080191748 (EUR)

SAZINAAR CENTRU „MARTA”

Sekoņiet „Martai” *Facebook*, *Twitter* un *draugiem.lv*

Apmeklējiet Centra „Marta” mājas lapu: www.marta.lv

Karstais tālrunis cilvēku tirdzniecības novēršanai: 80002012

Biedrība Resursu centrs sievietēm „Marta”

Brīvības iela 183/2 – 30, Rīga, LV – 1012

Tālrunis: 67378539

e-pasts: centrs@marta.lv